

Branchevereniging
Sport en
Cultuurtechniek

BSNC BIJEENKOMST 'Kunstgras: de discussie voorbij?'

Opening

Dagvoorzitter

Huub Keijzers

Programma

- 14.00 uur** **Opening en welkomstwoord**
- 14.05 uur** **‘Visie sportbonden op borging van kwaliteit en speelplezier’**
Patrick Balemans – KNVB
- 14.35 uur** **‘Visie op de huidige kwaliteit en hoe we deze verder kunnen verhogen’**
Arjan Knottnerus –Tarkett Sports/FieldTurf
Mark Valstar – Gemeente Westland
Ton de Kroon – Adviesbureau RIET
- 15.00 uur** **Pauze (Koffieplein)**

Programma – vervolg

15.30 uur

Interactieve sessies

1. 'De infillmatrix en hoe kies je passend infillmateriaal?'

Gert Jan Kieft - Commissie kunstgras

2. 'Procescertificering en de kwaliteit van de aannemer'

Gosewin Bos - Platform Aannemers

Edward van der Meijden - Platform Aannemers

3. 'Naar een branchebreed zorgplichtdocument?'

Marcel Bouwmeester - Werkgroep Zorgplicht

Henrie Bekkers - Werkgroep Zorgplicht

Ben Moonen - BSNC

17.20 uur

'RIVM: onderzoek naar de effecten van kunstgrasvelden/rubbergranulaat' op het milieu

Anja Verschoor - RIVM

17.40 uur

Afsluitend debat

18.30 uur

Dinerbuffet

‘Visie sportbonden op borging van kwaliteit en speelplezier’

Inleider:

Patrick Balemans

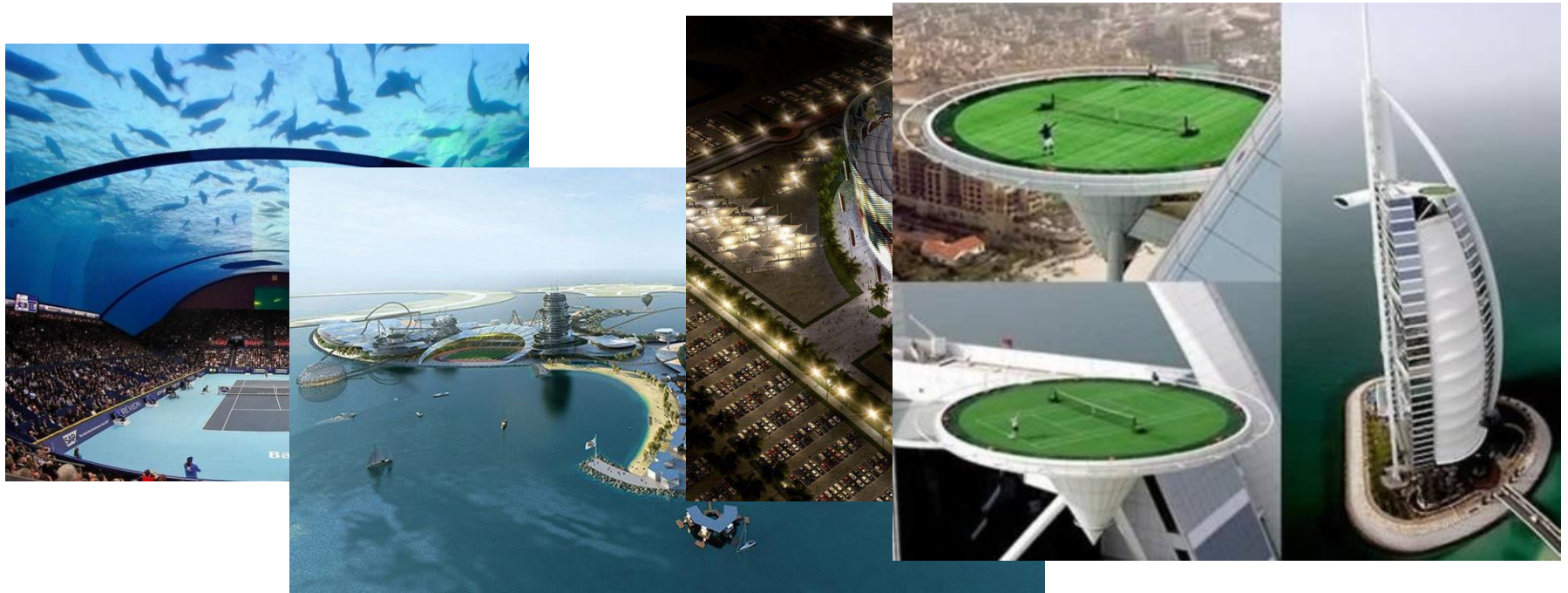
Adviseur Accommodatiezaken
KNVB

BORGING KWALITEIT & SPEELPLEZIER

AANVULLEND
KWALITEITZORGPROCES

Nederland heeft de beste sportaccommodaties van de wereld!?

Kwaliteit en speelplezier: definitie?!

Betrokken partijen:

Waarom een aanvullend proces:

- Afstappen harmonisatie kunstgrasnormering FIFA
- Werkgroepen NOC*NSF niet goed ingericht
- Overlegstructuur NOC*NSF is stroperig
- Teveel discussie over materiaaltechnische aspecten
- Teveel partijen betrokken bij de bouw van sportvloeroppervlakken
- Proces van testen is ondoorzichtig
- Testen in laboratorium komen niet altijd overeen met de praktijk
- NOC*NSF Sportvloerenlijst is een vergaarbak van matig presterende systemen
- Sportvloeroppervlakken komen meerdere malen voor op de NOC*NSF Sportvloerenlijst
- Normen geven teveel mogelijkheden van fundaties en onderbouwen zonder dat soms de kwaliteit is aangetoond
- Innovaties worden niet tot nauwelijks toegestaan
- Sportvloeroppervlakken worden gecertificeerd voor 1 dag en niet voor de lange termijn

Hoe in te vullen:

- **Eén aanspreekpunt voor sportbonden en eigenaren => systeemeigenaren**
- **Meer vrijheden voor systeemeigenaren**
- **Meer verantwoordelijkheden voor systeemeigenaren**
- **Aangepast systeem voor testen en keuren**
- **Makkelijker toestaan van innovaties**
- **Beschrijven voorwaarden deelname systeem (aanvullend proces)**
- **Meer bemoeienis met sporttechnische eigenschappen en minder met materiaaltechnische eigenschappen**
- **Doorontwikkeling NOC*NSF Sportvloerenlijst**
- **“Standaard” garanties**

Wat te doen:

- **Opstellen eisen testen sportvloeroppervlakken**
- **Opstellen eisen keuren sportvloeroppervlakken**
- **Opstellen werkmethoden**
- **Opstellen garantievoorwaarden / momenten van herkeuring**
- **Beschrijven definities en voorwaarden**
- **Integratie aanvullend proces in kwaliteitssysteem NOC*NSF**
- **Kwaliteitsaspecten koppelen aan NOC*NSF Sportvloerenlijst**
- **Opstellen uniforme werkomschrijvingen realisatie sportvloeroppervlakken**
- **Opstellen uniforme onderhoudsvoorschriften/-voorwaarden**
- **Opstellen uniform logboek onderhoud sportvloeroppervlakken**
- **Opstellen handhavingssysteem**
- **Etc.**

Tijdsbestek:

Lancering 1 januari 2018 te ambitieus

Uitgesteld naar 1 juni 2018

Projecten gevraagd

Dank je

Visie op de huidige kwaliteit en hoe we deze verder kunnen verhogen

Arjan Krottnerus
Managing director
Tarkett Sports/FieldTurf

Visie op de huidige kwaliteit en hoe we deze verder kunnen verhogen

Mark Valstar

Specialist Vastgoedbeheer en
Buitensportaccommodaties
Gemeente Westland

Foto : Danny Ploegaert

Foto : Danny Ploegaert

Visie op de huidige kwaliteit en hoe we deze verder kunnen verhogen

Ton de Kroon

Senior Projectleider Sport en
Cultuurtechniek
Adviesburo RIET

We zijn er nog niet...

Interactieve sessies

- 1. De infillmatrix en hoe kies je passend infillmateriaal?**
Gert Jan Kieft - Commissie kunstgras / KIWA ISA Sport
Zaal 3
- 2. Procescertificering en de kwaliteit van de aannemer**
Gosewin Bos - Platform Aannemers / Antea Group
Edward van der Meijden - Platform aannemers
Zaal 8
- 3. Naar een branchebreed zorgplichtdocument?**
Marcel Bouwmeester - Werkgroep Zorgplicht / gemeente Utrecht
Henrie Bekkers – Werkgroep Zorgplicht / gemeente Den Bosch
Ben Moonen – BSNC
Zaal 2

Interactieve sessies

AH Vrij Groen, Grond en Infra

Jan Vrij

8-2-3

Pauze - Koffieplein

RIVM: onderzoek naar de effecten van kunstgrasvelden/rubbergranulaat op het milieu

Anja Verschoor

Researcher environmental
risk of substances
RIVM

stowa

STICHTING
TOEGEPAST ONDERZOEK WATERBEHEER

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Milieu-onderzoek rubbergranulaat RIVM

Dr. Ir. Anja Verschoor

Inhoud

- Enquête en quiz [?](#)
- Milieuonderzoek in Nederland
- Europese restrictie

WiFi = vrij toegankelijk

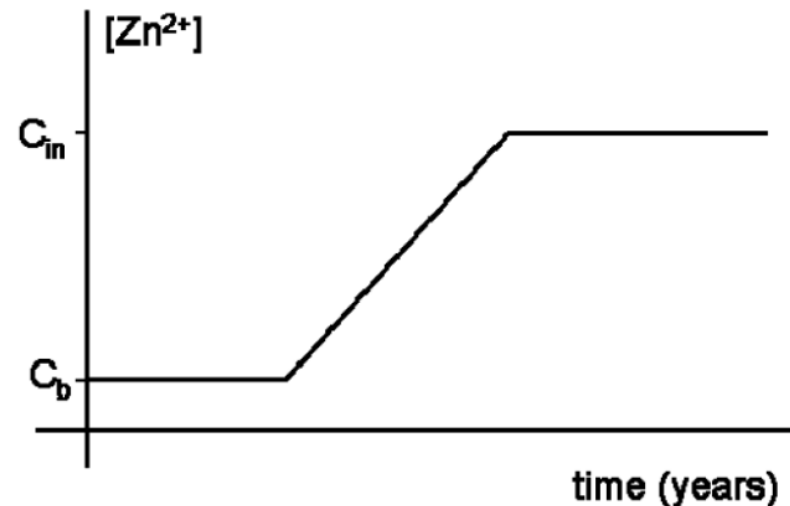

Rubbergranulaat

- Sinds jaar 2000, nu ongeveer 2000 velden
- Tussen 2005-2007 veel ophef over gezondheid en milieu
- Gezondheid:
- PAK in urinemonsters → geen risico's (maar kleine studie)
- Nitrosamines in lucht → geen risico
- Metalen uitloging → geen risico voor mens of drinkwater
- Milieu:
- Spitste zich toe op uitloging van zink
- Uitloging mogelijk na decennia
- Met verspreiding van korrels werd geen rekening gehouden.
- 100 kg/jaar naar waterbodem, tot 250 kg naar bodem (10 cm diep)

Zink

- Uitloging uit rubber blijft doorgaan, ook na 15 jaar
- Zink niet verhoogd in drainagewater en niet in lysimeter (1.5 jr)
- Zink ophoping in de ondergrond
- Benzothiazolen aangetroffen in lysimeter water

Milieu-onderzoek in Nederland

- Zijn er effecten van rubbergranulaat op de milieukwaliteit?
- Stofgerichte benadering en een effectgerichte benadering.
- 10 locaties uit de set van 100 velden van RIVM onderzoek uit 2016.
 - Ouderdom
 - Type ondergrond
 - Verdeling over waterschappen
 - Ligging sloten
 - Drainagesysteem
- Controle monsters vanwege causaliteit

Effectmetingen?

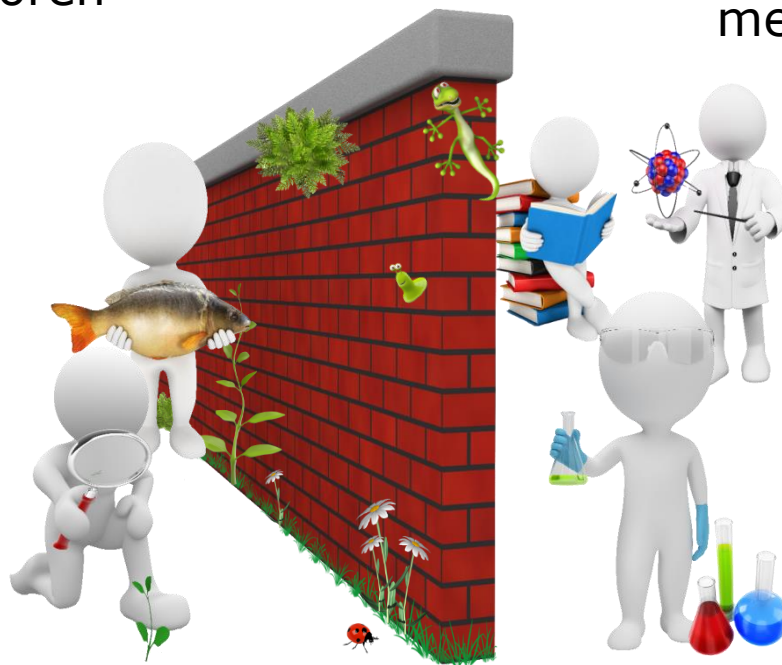

stowa

Ecologie

- 🟢 uiteindelijk doel
- 🟢 integraal
- 🟢 veld relevant
- 🔴 complexe factoren
- 🔴 interacties
- 🔴 causaliteit

↓
ESF's
↓
toxiciteit

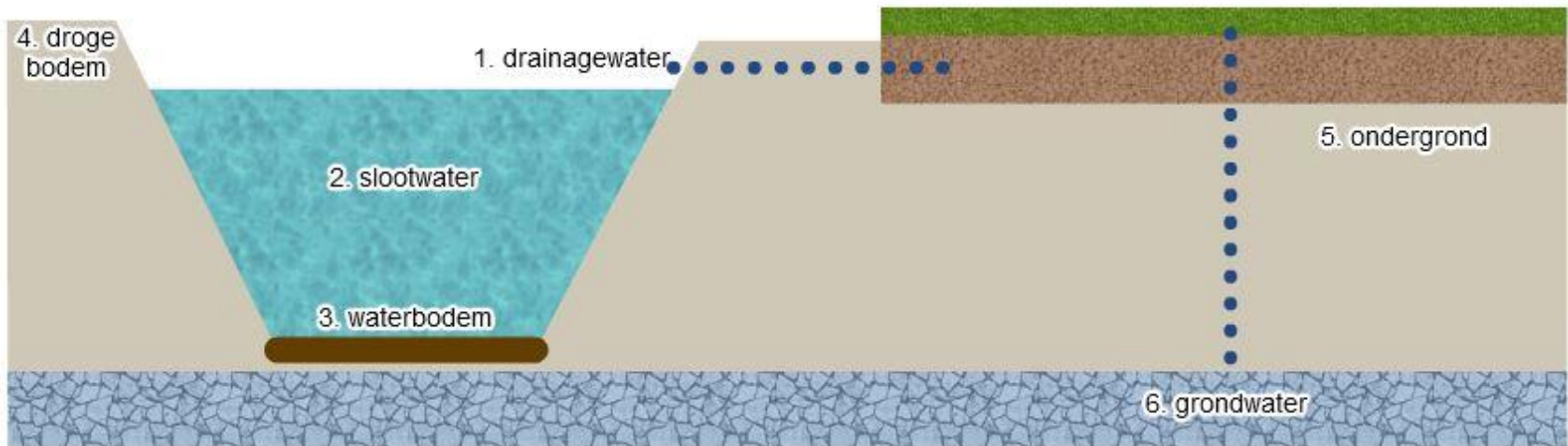
Chemie

- welke stoffen 🟢
- welke concentratie 🟢
- heldere normen 🟢
- meer doelen in één norm 🔴
- beschikbaarheid, 🔴
- mengsels 🔴
- onbekende stoffen 🔴

Locaties te kiezen uit RIVM onderzoek 2016

Compartimenten

Mogelijke emissie sporen:

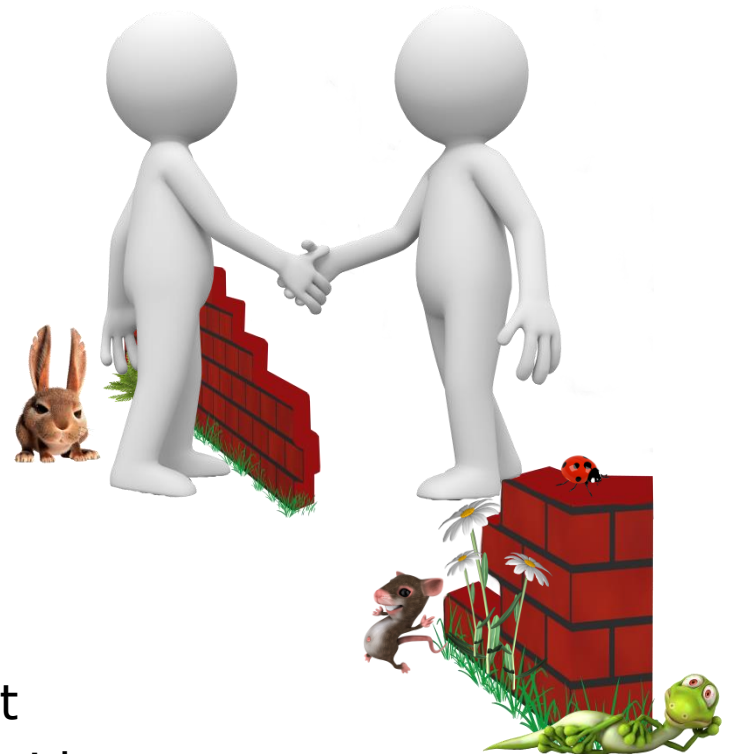
- a) drainage/run-off en infiltratie water
- b) transport van partikels naar sloot (en vervolgens sediment)
- c) transport van partikels naar droge bodem

Stoffenpakket

- Metalen
- PAK's
- Benzothiazolen
- Standaardparameters
- Rubberdeeltjes

Risicobeoordeling:

- Toetsen aan normen en risicogrenzen
- Rekening houden met mengseltoxiciteit
- Rekening houden met biobeschikbaarheid
- Verklaren van effecten

Planning

- december: Selectie velden
- januari/februari: bemonstering
- februari-april: testen en meten
- mei: risicobeoordeling (concept)
- Medio 2018: oplevering advies

Informatie aanleveren:

- Metingen van stofconcentraties (bv. zink, PAK's) en/of rubber
- Beschrijving aanlegdatum veld, type ondergrond, type infill, frequentie en hoeveelheid van bijvullen et cetera.
- Voor 1 februari 2018 naar:
- E-mail: onderzoek-rubbergranulaat@rivm.nl

REACH Annex XV restrictie

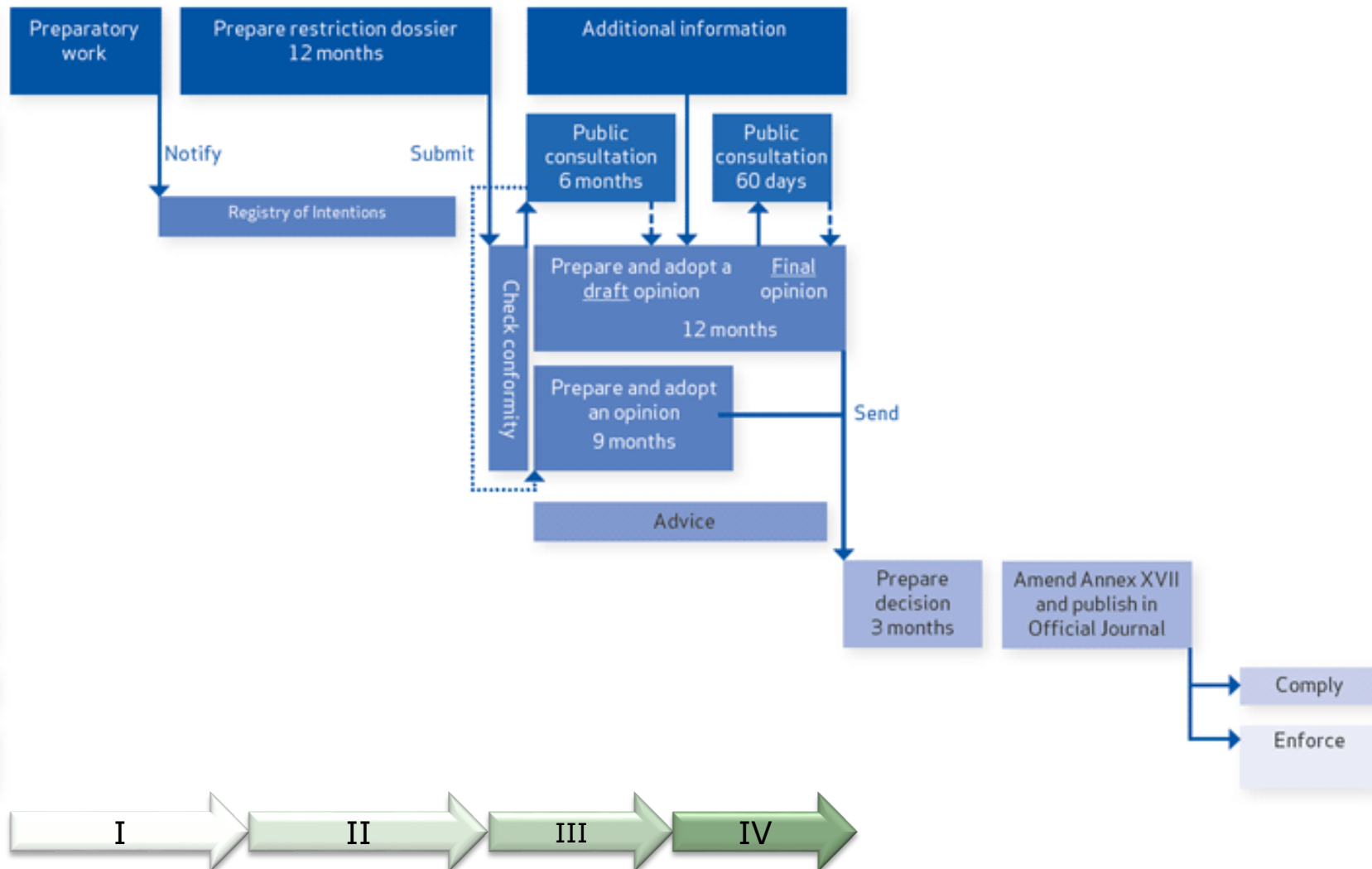
- Uit het onderzoek in 2016 bleek dat de concentraties van PAK's in het huidige rubbergranulaat ver beneden de huidige mengsel-norm ligt.
- Restrictie-voorstel op initiatief van NL, ondersteund door ECHA
- omdat de bestaande wettelijke mengselnorm onvoldoende gezondheidsbescherming biedt als het gaat om het PAK gehalte in rubbergranulaat.
- treedt op zijn vroegst in 2020 in werking

Actors

Steps of the restriction process

VRAGEN?

Afsluitend debat:

Rollen, verantwoordelijkheden en samenwerking in de keten

Stellingen:

- Wie heeft de regie in de keten en waar ligt die regie nu?
- Kennis en kunde wordt zo specialistisch dat integraal vertrouwen in de industrie de toekomst wordt!

Afsluitend debat: Wetenschap of emotie

Stelling:

Risicoperceptie en emotie zijn bepalend, onderzoek naar gezondheid en milieu SBR is mosterd na de maaltijd?

Afsluitend debat: Infill-materiaal

Stellingen:

- Is Zembla een zegening voor de branche?
- Wat is er na Zembla nu feitelijk veranderd?
- Heeft SBR als infill-materiaal nog toekomst?

Afsluitend debat: Rol van de branchevereniging

Stelling:

De branche is volop in beweging, wat betekent dat voor de rol van de branchevereniging BSNC?

Afsluiting

Frank van der Peet
Voorzitter
BSNC

Dinerbuffet – zaal 8/9 en koffieplein

**Eet smakelijk
&
Graag tot ziens in 2018!**

